



20. výročie uvedenia vodnej stavby Vodárenská nádrž Turček do prevádzky

Piešťany, 24.6.2016.

V júni 2016 si pripomíname 20. výročie uvedenie do prevádzky vodného diela Turček. Jeho prevádzkovateľom je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. Turček je využívaný ako vodárenská nádrž, ktorá dodáva pitnú vodu pre obyvateľov okresov Žiar nad Hronom, Prievidza a Handlová.

Myšlienka využiť vodu, túto dnes čoraz vzácnejšiu surovinu pre potreby človeka, vznikla v kremnickom rudnom regióne v 14. – 15. storočí, kedy bol vybudovaný Turčekovský vodovod. Jeho účelom bolo priviesť vodu do priestorov ťažobní zo zdrojov zabezpečujúcich jej dostatok. Takým a na tú dobu geniálnym dielom bol Turčekovský vodovod. Lyricky povedané, zlodej, ktorý z povodia Váhu uniesol vody do Hrona. Od prvého záchytu v doline Ružová po vyústenie do Hrona má toto dielo 34,4 km.

História sa opakuje. V 20. storočí opätovne vznikla potreba dopravovať vodu do nedostatkových oblastí okresov Prievidza a Žiar nad Hronom – tento krát za účelom zásobovania obyvateľstva pitnou vodou. Výstavbe Vodárenskej nádrže Turček predchádzala výstavba úpravne vody v Turčeku v 70. rokoch minulého storočia s odbermi priamo z toku, ktoré však nezabezpečovali dostatočné množstvo a kvalitu odoberanej vody. Jej kapacita bola $250 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. V stavebnom povolení tejto stavby bola podmienka nahradenia dočasných odberov trvalým - vodárenskej nádrže.

Príprava stavby vodárenskej nádrže prebiehala podľa koncepcie Smerného vodohospodárskeho plánu. Ministerstvo Lesného a vodného hospodárstva SSR schválilo úvodný projekt 26.7.1989.

Pred začatím stavebných prác v zátopovom území vznikla pre investora Vodohospodársku výstavbu, š. p. ďalšia povinnosť – vykonať komplexný biologický výskum v danej lokalite. Realizovala ho Botanická záhrada UK, pracovisko Blatnica, ktorá vytypovala lokalitu Kaltwasser, kde pod budúcou max. hladinou v nádrži zistila výskyt kriticky ohrozeného druhu orchidei *Dactylorhiza maculata subsp. – transsilvancia*. Úlohy transferu časti rastlinného spoločenstva z lokality nad zátopovú čiaru (do projektu bolo zahrnutých 27 druhov rastlín) sa zhostil RNDr. Tlusták, CSc. z olomouckej Prírodovedeckej fakulty univerzity Palackého. Prácu úspešne ukončil v roku 1998, svoje výsledky aj samotnú lokalitu odovzdal organizácii, ktorú určilo Ministerstvo životného prostredia SR.

Dňa 16.12.1991 bolo vydané stavebné povolenie, avšak len na objekty, ktoré nebudú v dotyku s vodnou hladinou a následne bolo stavenisko odovzdané dodávateľovi Váhostavu, a. s. Stavebné povolenie na výstavbu všetkých objektov bolo vydané 14.9.1992.

V súvislosti s výstavbou bolo treba od vlastníkov vykúpiť 71 ha pôdy, bolo asanovaných 6 domov. Presídlencom boli postavené nové rodinné domy v Turčeku.



Po piatich rokoch výstavby bola Vodná nádrž NT dňom 15.05.1996 uvedená do overovacej prevádzky, do trvalej dňa 19.03.1999. Prehradením údolia hrádzou kubatúry 1,2 mil. m³ vznikla nádrž o celkovom objeme 10,8 mil. m³, z toho zásobný priestor činí 9,094 m³, ovládateľný ochranný 1,013 mil. m³ a neovládateľný ochranný priestor 0,4 mil. m³.

Hoci primárnym účelom tohto vodohospodárskeho diela je akumulovanie a dodávka vody pre výrobu pitnej vody v úpravni vody v Turčeku, plní i protipovodňovú ochranu - ochranu obce Turček a územia pod nádržou pred povodňami, zabezpečuje prietok Turca v profile Turček na stanovenú hodnotu priemerného ročného prietoku $Q_{ST} = 263 \text{ l.s-1}$ a $Q_S = 70 \text{ l.s-1}$. Maximálny prietok, ktorý je možné vypúšťať z nádrže je rovný určenému $Q_{SMAX} = 3,60 \text{ m}^3.\text{s-1}$ (vzhľadom na kapacitu koryta v obci). Zabezpečuje taktiež vodný zdroj pre sanitárne prietoky v prípade ekologických havárií na toku Turiec a v jeho povodí. Sprievodným účelom je i výroba el. energie v 3 MVE o celkovom inštalovanom výkone 300 kW.